YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (toinen jaosto) 12 päivänä joulukuuta 2000 *

Asiassa T-201/99,

Royal Olympic Cruises Ltd,

Valentine Oceanic Trading Inc.,

Caroline Shipping Inc.,

Simpson Navigation Ltd,

Solar Navigation Corporation,

Ocean Quest Sea Carriers Ltd,

Athena 2004 SA,

Freewind Shipping Company,

kotipaikka Monrovia (Liberia),

Elliniki Etaireia Diipeirotikon Grammon AE, kotipaikka Pireus (Kreikka),

edustajinaan asianajajat N. Skandamis, Ateena, ja A. Potamianaos, Pireus, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto S. Le Goueff, 9 avenue Guillaume,

kantajina,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M. Vitsentzatos ja S. Kyriakopoulou, oikeudellisen yksikön virkamiehiä, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan Investointipankin lakiasiainosaston ylijohtaja E. Uhlmann, 100 boulevard Konrad Adenauer,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään T. Christoforou ja A. Van Solinge, oikeudellisia neuvonantajia, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajina,

jossa kantajat vaativat korvausta vahingosta, jonka ne väittävät aiheutuneen Euroopan yhteisön toimista 24.3—9.6.1999 Kosovoon tehdyn aseellisen väliintulon yhteydessä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: puheenjohtaja A. W. H. Meij, sekä tuomarit A. Potocki ja J. Pirrung,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut seuraavan

määräyksen

Kanteen perustana olevat tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

1 Kantajina olevat yhtiöt ovat laivaisäntiä, jotka järjestävät ja tekevät meriristeilyjä Välimeren kaakkoisosassa.

2 Matkanjärjestäjät ja yksityiset henkilöt tekivät vuoden 1998 lopusta lähtien varauksia kantajien risteilyaluksille kesäkaudeksi 1999. Pohjoisatlantin liiton (NATO) eräiden jäsenvaltioiden toteuttama aseellinen väliintulo Jugoslavian liittotasavaltaa (jäljempänä FYR) vastaan alkoi 24.3.1999, ja tästä alkaen suuri määrä huhti- ja toukokuulle 1999 tehtyjä varauksia peruutettiin vihamielisyyksien jatkumisen ja alueella vallitsevan epävakauden takia. Varausten määrä laski tämän takia merkittävästi edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

3 Kantajat väittävät kärsineensä huomattavia vahinkoja turistipalvelujen tarjoajina 24.3.1999 lähtien ja vielä senkin jälkeen, kun väliintulo päättyi 9.6.1999. Kantajat täsmentävät, että vahingon kokonaismäärä on 73 963 000 Yhdysvaltain dollaria (USD).

4 Kantajien mielestä se aseellinen väliintulo FYR:tä vastaan, jonka useat NATO:on kuuluvat Euroopan unionin jäsenvaltiot toteuttivat, oli lainvastainen. Kantajat väittävät neuvoston ja komission menetelleen virheellisesti, kun ne tukivat tätä väliintuloa useilla toimilla, jotka myös olivat lainvastaisia, ja ne katsovat, että Euroopan yhteisön on korvattava niille aiheutunut vahinko.

5 Kantajat nostivat 9.9.1999 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen jättämällään kannekirjelmällä nyt käsiteltävänä olevan vahingonkorvauskanteen "Euroopan yhteisöä ja tarkemmin ottaen sen toimielimiä, eli Euroopan unionin neuvostoa ja Euroopan yhteisöjen komissiota, vastaan".

6 Vastineiden jättämisen jälkeen kantajien sallittiin esittää lisäkirjelmä, jotta ne voisivat vastata uusiin perusteisiin ja väitteisiin, joihin niiden mielestä vedottiin vastineissa. Neuvosto ja komissio ilmoittivat kumpikin erikseen 16.6.2000 ja 19.6.2000 jättämillään kirjeillä, että ne eivät ota kantaa tähän vastineeseen.

Asianosaisten vaatimukset

7 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että osallistuessaan sellaisiin Euroopan unionin toimiin, jotka ovat kansainvälisen oikeuden vastaisia, neuvosto ja komissio ovat loukanneet yhteisön oikeuden perustavanlaatuista luottamuksensuojan periaatetta merikuljetuspalvelujen ja vapaa-ajan palvelujen tarjonnan vapauden alalla

— velvoittaa vastaajat maksamaan niille EY 235 artiklan ja EY 288 artiklan toisen kohdan nojalla vahingonkorvauksena 73 963 000 USD

— velvoittaa vastaajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

8 Neuvosto ja komissio vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen, koska sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, tai toissijaisesti, koska se on perusteeton

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudelliset seikat

Kantajien väitteet ja niiden perustelut

9 Kantajien mielestä aseellinen väliintulo Kosovoon ilmenee sarjana Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja NATO:on kuuluvien jäsenvaltioiden toteuttamia lainvastaisia tekoja, joilla rikotaan kansainvälistä oikeutta sekä Euroopan unionin ja yhteisön oikeutta.

10 Kantajat väittävät ensinnäkin, että NATO:on kuuluvat Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan vastaisesti yksipuolisella aseellisella väliintulolla loukanneet FYR:n alueellista koskemattomuutta.

11 Kantajat väittävät toiseksi, että Euroopan unioni osallistui tähän lainvastaiseen toimintaan tukemalla sitä aktiivisesti poliittisesti, moraalisesti, operatiivisesti ja oikeudellisesti. Kantajien mielestä Euroopan unioni toimi lainvastaisesti tehdessään useita päätelmiä, yhteisiä kantoja ja päätöksiä.

12 Kantajat väittävät, että Euroopan unionin toiminta, ja erityisesti sen toteuttamat aseettomat vastatoimet, on rinnastettava NATO:n jäsenvaltioiden FYR:tä vastaan tekemään yksipuoliseen ja lainvastaiseen aseelliseen väliintuloon, koska tämä toiminta muodostaa erottamattoman osan kyseisestä väliintulosta. Kantajien mielestä Euroopan unioni osallistui aseelliseen väliintuloon ja toteutti itsenäisesti lainvastaisia toimia jättäen noudattamatta sille EU 11 artiklan 1 kohdan perusteella kuuluvia Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan mukaisia velvoitteita.

13 Kantajat väittävät kolmanneksi, että Euroopan yhteisö osallistui NATO:n jäsenvaltioiden toteuttamaan lainvastaiseen toimintaan kahdella tavalla: yhtäältä sen vaikutuksesta, että Euroopan yhteisö on osa Euroopan unionia, ja toisaalta itsenäisesti sen takia, että Euroopan yhteisö on erityinen kansainvälinen järjestö.

14 Kantajat ovat nimittäin sitä mieltä, että vaikka Euroopan unioni ja Euroopan yhteisö ovatkin erilliset oikeushenkilöt, ne muodostavat yhden poliittisen ja oikeudellisen kokonaisuuden. Kantajien mielestä Euroopan unionin virheellinen poliittinen toiminta vaarantaa näin ollen itse yhteisön oikeuden perusteet.

15 Kantajat ovat lisäksi sitä mieltä, että Euroopan yhteisö osallistui lainvastaisesti aseelliseen välintuloon antamalla useita pakotteita koskevia yhteisön asetuksia, kuten seuraavat asetukset:

— Jugoslavian liittotasavaltaa koskevasta öljyn ja tiettyjen öljytuotteiden myynti- ja toimituskiellosta 29 päivänä huhtikuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 900/1999, (EYVL L 114, s. 7)

— lentokiellon käyttöönottamisesta Euroopan yhteisön ja Jugoslavian liittotasavallan alueiden välillä ja asetuksen (EY) N:o 1901/98 kumoamisesta 21 päivänä toukokuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1064/1999, (EYVL L 129, s. 27)

— asetuksen (EY) N:o 900/1999 2 artiklassa tarkoitetun toimivaltaisten viranomaisten luettelon laatimisesta 26 päivänä toukokuuta 1999 annettu komission asetus (EY) N:o 1084/1999, (EYVL L 131, s. 29)

— asetuksen (EY) N: 1064/1999 8 artiklassa tarkoitetun toimivaltaisia viranomaisia ja Jugoslavian liittotasavallassa rekisteröityjä lentokoneita koskevan luettelon laatimisesta 12 päivänä heinäkuuta 1999 annettu komission asetus (EY) N:o 1520/1999, (EYVL L 177, s. 10).

Kantajien mielestä kyseisillä asetuksilla varmistetaan Euroopan unionin toimien täytäntöönpano talouden alalla, ja erityisesti liikenteen vapauden ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden alalla, ja asetukset ovat näin ollen lainvastaisia samoista syistä kuin Euroopan unionin toimet.

16 Kantajat täsmentävät, että niiden kärsimä vahinko ei johdu öljyn vientikiellosta ja lentokiellosta sinänsä, vaan aseellisesta väliintulosta, johon Euroopan yhteisö osallistui tosiasiallisesti ja oikeudellisesti, koska se antoi tätä väliintuloa välittömästi tukevia säädöksiä. Kantajien mielestä käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kyse yhteisön vastuusta, joka johtuisi yhteisön säädösten sisällöstä, vaan sellaisesta yhteisön vastuusta, joka sisältyy kansainväliseen vastuuseen, ja joka johtuu sellaisten säädösten antamisesta, joilla osallistutaan lainvastaiseen toimintaan. Tämän logiikan mukaan tällaisten säädösten sisällön ainoana tarkoituksena oli vahvistaa lainvastainen toiminta. Kantajat väittävät näin ollen, että yhteisön vastuu perustuu välittömästi ja pääasiallisesti sellaisten asetusten antamiseen, jotka liittyvät kansainväliseen lainvastaiseen toimintaan.

17 Kantajat väittävät, että Euroopan yhteisön toimielinten lainvastaiset toimet ovat vaikuttaneet määräävällä tavalla vahingon syntymiseen. Kantajien mielestä niiden tilanne olisi ollut erilainen ilman näitä toimia, koska kaakkois-Välimeren alueelle ei tällöin olisi syntynyt voimakasta turvattomuuden ilmapiiriä. Kantajien mielestä Euroopan yhteisön lainvastaiset toimet osuivat ajallisesti yhteen sotilastoimenpiteiden kanssa, ja niiden tarkoituksena oli ilmeisesti tukea jälkimmäisiä toimenpiteitä; kantajien mielestä näin ollen on katsottava, että ne toteutettiin aseellisen väliintulon yhteydessä ja että niillä osallistuttiin kyseiseen väliintuloon.

18 Kantajat lisäävät, että syy-yhteyden selvittäminen on joka tapauksessa tarpeetonta, koska Euroopan unionin, ja näin ollen myös Euroopan yhteisön, vastuu perustuu EU 17 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan automaattisesti siihen, että ne vastaavat myös NATO:on kuuluvien jäsenvaltioidensa velvollisuuksista.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 111 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi jatkamatta asian käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä, jos kanne on selvästi täysin perusteeton. Ottaen huomioon asianosaisten kirjelmät, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että se voi ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

20 Ensinnäkin on todettava, että koska käsiteltävänä oleva vahingonkorvauskanne on muodollisesti nostettu "Euroopan yhteisöä" vastaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viran puolesta oikaissut oikeudenkäyntiosapuolten yksilöintiä, koska yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 17 artiklan mukaisesti, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen perussäännön 46 artiklan 1 alakohdan perusteella, ainoastaan yhteisön toimielimet, jotka on erotettava itse yhteisöstä, voivat olla vastaajina suorassa kanteessa (asia T-572/93, Odigitria v. neuvosto ja komissio, tuomio 6.7.1995, Kok. 1995, s. II-2025, 22 kohta).

21 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa ainoastaan, jos kantaja näyttää toteen toimielimen riitautetun menettelyn lainvastaisuuden, vahingon tosiasiallisen syntymisen ja toiminnan ja väitetyn vahingon välisen syy-yhteyden (asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. Euroopan talousyhteisö, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta; asia T-175/94, International Procurement Services v. komissio, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-729, 44 kohta; asia T-336/94, Efisol v, komissio, tuomio 16.10.1996, Kok. 1996, s. II-1343, 30 kohta; asia T-267/94, Oleifici Italiani v. komissio, tuomio 11.7.1997, Kok. 1997, s. II-1239, 20 kohta ja asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 54 kohta). Jos jokin näistä edellytyksistä ei täyty, kanne on hylättävä kokonai-

suudessaan, eikä muita vastuuta koskevia edellytyksiä tarvitse tutkia (asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 19 kohta).

22 Ensinnäkin on todettava, että käsiteltävänä oleva kanne on nimenomaan nostettu "EY 235 artiklan ja EY 228 artiklan toisen kohdan" nojalla "Euroopan yhteisöä ja tarkemmin ottaen sen toimielimiä, eli Euroopan unionin neuvostoa ja Euroopan yhteisöjen komissiota" vastaan. Näin ollen kanteessa riitautetaan vain yhteisön toimielinten lainvastaiseksi väitetty toiminta, joka koskee edellä 15 kohdassa mainitun neljän asetuksen antamista.

23 Toiseksi on todettava, että kantajat ovat nimenomaan korostaneet, että heidän väittämänsä vahinko ei ole aiheutunut talouspakotteista, joista säädetään edellä mainituissa yhteisön asetuksissa, vaan yksinomaan FYR:hyn kohdistuneesta aseellisesta väliintulosta.

24 Kantajat myöntävät lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole EU 46 artiklan perusteella toimivaltaa Euroopan unionin toimia koskevissa asioissa, ja näin ollen yhteisö ei voi olla sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa yksinomaan sotilaallisista toimista.

25 Kantajat eivät ole tässä yhteydessä yksilöineet sellaista yhteisön toimielinten lainvastaista toimintaa, josta yhteisö voisi olla sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa.

26 Kantajat väittävät, että Euroopan yhteisö on pelkällä kyseisten asetusten antamisella tukenut aseellista väliintuloa ja näin ollen myös tähän väliintuloon

osallistuneiden jäsenvaltioidensa lainvastaista toimintaa, ja tältä osin on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan väitetyn vahingon on oltava riittävän suorassa syy-yhteydessä riitautettuun toimintaan nähden (yhdistetyt asiat 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier Frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091, 21 kohta; edellä mainitussa asiassa International Procurement Services v. komissio annetun tuomion 55 kohta); tällaisen toiminnan on toisin sanoen oltava vahingon määräävä syy (asia T-614/97, Aduanas Pujol Rubio ym. v. neuvosto ja komissio, määräys 15.6.2000, Kok. 2000, s. II-2387, 19 kohta; yhdistetyt asiat T-611/97, T-619/97—T-627/97, Transfluvia ym. vastaan neuvosto ja komissio 16.6.2000 antama määräys, Kok. 2000, s. II-2405, 17 kohta). Viranomaisten säädöksiin liittyvän sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun osalta onkin todettava, että kaikkia lainvastaisesta normatiivisesta tilanteesta mahdollisesti johtuvia vahinkoja ei ole velvollisuutta korvata (edellä mainitussa asiassa Dumortier Frères ym. v. neuvosto annetun tuomion 21 kohta).

27 Kantajien väitteellä, joka perustuu ainoastaan yhteisön asetusten N:o 900/1999, 1064/1999, 1084/1999 ja 1520/1999 antamiseen, ei osoiteta, että kyseiset asetukset ja väitetty taloudellinen vahinko olisivat riittävän suorassa syy-yhteydessä toisiinsa nähden. Koska vahinko on aiheutunut muiden kuin yhteisön toimielinten aseellisesta väliintulosta, ainoastaan yhteisön toimielinten osallistumisen tällaiseen väliintuloon voitaisiin katsoa olevan riittävän suorassa syy-yhteydessä vahinkoon nähden. Koska riitautettujen päätösten antaminen ei kuitenkaan ollut suorassa yhteydessä aseelliseen väliintuloon eikä väitettyyn vahinkoon, kantajat eivät voi väittää, että yhteisön toimielimet osallistuivat kyseiseen väliintuloon antamalla edellä mainitut asetukset.

28 Edellä esitetystä seuraa, että edellytykset yhteisön sopimussuhteen ulkopuoliselle vastuulle eivät täyty.

29 Vahingonkorvauskanne on näin ollen hylättävä selvästi täysin perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

30 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska neuvosto ja komissio ovat vaatineet oikeudenkäyntikulujen korvaamista, ja kantajat ovat hävinneet asian, viimeksimainittujen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvattava neuvostolle ja komissiolle niille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) Kanne hylätään selvästi täysin perusteettomana.

2) Kantajat vastaavat oikeudenkäyntikuluista.

Annettiin Luxemburgissa 12 päivänä joulukuuta 2000.

H. Jung

kirjaaja

A. W. H. Meij

jaoston puheenjohtaja